

Läsnyckel

Splej – Mysteriet på kyrkogården

av Torsten Bengtsson

illustrerad av Katarina Strömgård

Hegas arbetsmaterial heter nu Läsnycklar – med lite mer fokus på samtal och bearbetning än tidigare. Vi vill att böckerna ska räcka länge och att läsaren ska aktiveras på olika sätt och på olika plan. Ibland fokuserar Läsnyckeln mest på innehållet, ibland mer på genren, språket eller formen, det beror på vilken titel det gäller.

Splej – Mysteriet på kyrkogården är första boken i serien om Peo, Ester, Lollo och Jamal som grundar en egen nyhetskanal, börjar gräva och går till botten med mysteriet på stadens kyrkogård. Boken bjuder på kittlande läsning som genomsyras av ett samhällsperspektiv och som väcker frågor om utstötthet och hemlöshet. Följ med nyhetsteamet från början, läs och välj ut frågor och uppgifter utefter vad som passar din klass/barngrupp. Uppgifterna kan användas både individuellt och gemensamt i t ex boksamtal. Beroende på grupp och undervisningssituation kan ni välja att jobba med uppgifterna under läsningens gång, eller efteråt.

Före läsningen

Titta (tillsammans) på omslagets fram- och baksida och läs bokens titel och baksidestext (*Tips! Scanna in omslaget och visa via dator så ser alla bra.*) Fundera på/diskutera:

Vem tror du mannen i bakgrunden är? Vad gör han på kyrkogården?

Peo, som lägger handen på Jamals axel, ser lite orolig ut. Vad tänker han i just det här ögonblicket, tror du?

Det här är en mysteriebok. Har du läst fler i samma genre? Vad tycker du kännetecknar en bra mysteriebok?

Vad är ett mysterium?

Titta noga på titeln. Illustratören har jobbat mycket med bokstäverna. Vad döljer sig i dem?

Splej är en lek med ord. Det påminner om ett engelskt ord som uttalat låter ungefär likadant. Men *Splej* står också för något annat. Kan du gissa vad? Ta med dig dina funderingar in i läsningen. I slutet av boken har du säkert löst titelns gåta.

Efter läsningen

Arbeta med frågorna i **boksamtal** tillsammans med andra som läst *Splej – Mysteriet på kyrkogården* eller fundera själv och skriv ner dina tankar som en analys av boken. Det finns sällan några rätta svar, utan man kan tolka berättelsen olika.

1. Vem där?

Vill Peo fortsätta spela dataspel?
Varför föreslår han senare att de ska fortsätta spela?
Vad gör mannen med blommorna för intryck på dig?
Varför vill inte Peo att Jamal går hem?

2. Mystiska spår

Vem var i stugan senast, tror du?
Hur reagerar de andra på Peos förskräckelse? Är hans oro rimlig?

3. På kyrkogården

Finns det bevis på att det ens existerar en blomstertjuv? Kan det finnas andra förklaringar?
Vad gör den gamla tanten för intryck på dig? Kan hon vara blomstertjuven?
Peo bor med sin mamma och bror. Var är Peos pappa, tror du?

4. Nya spår och planer

Vem tror du har varit och städat i stugan?
Tycker du att Peos kompisar är snälla mot honom? Varför/varför inte?

5. Har allt en förklaring?

Vem är Sven? Vad har han för problem?
Hur tycker du han verkar? Vad gör han för intryck nu jämfört med när vi träffade honom i första kapitlet?

6. En spännande överraskning

Finns det människor som Sven på riktigt? Har du träffat någon hemlös?
Boken slutar lyckligt på flera sätt. Vilka?

Arbeta vidare

Rätt frågor

Journalister gör ofta sina nyhetsreportage med hjälp av en uppsättning klassiska frågor:

vem, vad, var, när, varför och hur. Du kan säkert komma på fler frågor som kan hjälpa kompisgänget i Splej att lyckas med sin nyhetskanal? Sök upp en person som har mycket att säga till om, t.ex. en kommunpolitiker, elevrådsordförande eller din rektor. Förbered frågor som gör att ni kan få reda på så mycket som möjligt om ett aktuellt tema eller beslut som kommer att fattas inom kort. Boka tid och gör en intervju.

Grävande reportrar och nyhetsvärdering

Lollo tycker att Peo och Jamal ska bli reportrar som gräver fram spännande nyheter. Grävande journalistik är journalistik som visar på när något är fel, avslöjar hur någonting egentligen ligger till eller berättar om tidigare okända fakta. Men inte all journalistik är grävande. Låt eleverna jämföra en nyhet i en morgontidning med en i en vecko-/kvällstidning. Prata om varför de ser så olika ut och ställ frågor som:

Varför blev just det här en nyhet?

Varifrån (från vilka källor) har journalisten hämtat sina uppgifter?

Vem eller vilka kan ha intresse av att artikeln framställs som den gör?

Vad tycker journalisten? Blir hans/hennes värderingar/åsikter tydlig?

Saknar du några viktiga fakta?

Vem yttrar sig i artikeln? Experter, privatpersoner, eller andra?

Skulle du kunna använda dig av artikeln i ett skolarbete? Motivera ditt svar.

Vad tycker ni? Borde det finnas fler eller färre nyheter av något slag?

Internet

Nätet har gjort att precis vem som helst kan starta en nyhetskanal och lägga ut nyhetsklipp och åsikter som en hel värld kan beskåda. För redaktionen Splej och Sven är det en jättechans, men finns det några nackdelar med nyhetspublicering på nätet? I vilket/vilka medier tar du del av nyhetsflödet? Finns det saker du inte tycker att man ska publicera på nätet? Vad får man inte säga på nätet? Diskutera i klassen och spela in ett klipp där du formulerar din åsikt.

Teodicéproblemet – problemet med det onda

När de cyklar till kyrkogården börjar Jamal och Peo prata om döden. Peo tycker det känns konstigt att man en dag ska dö och försvinna. Han tror inte att det finns en Gud, för hur kan det då finnas så mycket sjukdomar, krig, svält och olyckor? Det här är ett problem som de flesta religioner brottas med. Vad tror du, kan det finnas en Gud, trots allt elände? Är Gud alltid god? Varifrån kommer i så fall all ondska? Samtala och dela med er av era tankar kring döden, livet och det onda i vår värld.

Varför blir man hemlös?

Det är som om Sven lever i en annan värld, tycker Peo. Det är många runt omkring oss som inte har ett hem att gå hem till, inte vet var de ska sova eller när de kommer att kunna duscha nästa gång. Peos mamma är upprörd. Hon tycker att alla borde kunna få tak över huvudet i ett rikt land som Sverige. Hur kommer det sig att det finns hemlösa även här? Ta reda på vilka organisationer som erbjuder hjälp till hemlösa där du bor. Förbered frågor och boka tid för ett studiebesök.

Skriv ett eget mysterium

I mysterieböckernas värld finns det alltid nya lösningsgångar att våga sig in i, skurkar att avslöja, mysiga typer att smyga på och orättvisor att avslöja. Spåna i små grupper kring ett eget mysterium, gör en tankekarta och skissa på en gemensam berättelse. Vad leder fram till gåtans upplösning? Vilka ledtrådar vill ni ha med? Finns det villospår, svårigheter på vägen? Utveckla era idéer och skriv tillsammans ihop en historia.

Mycket läsnöje!